

Städtjänster inom sjukvården – en uppföljande granskning

Revisionsrapport

Sammanfattning

Regionens revisorer genomförde år 2020 en granskning av städtjänster inom sjukvården¹. Granskningen visade att Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen i huvudsak hade tillsett att städningen av sjukvårdens lokaler motsvarade en god hygienisk standard. Vissa utvecklingsområden noterades samtidigt, bland annat gällande kvalitetsuppföljning och avvikelshantering.

Utifrån revisorernas riskanalys har en uppföljande granskning av städtjänster inom sjukvården beslutats att ingå i 2023 års revisionsplan. Syftet med den uppföljande granskningen har varit att bedöma om Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån 2020 års granskning.

Sammanfattningsvis bedömer vi, utifrån genomförd uppföljning, att Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen delvis tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits.

Granskningen visar att ett arbete har gjorts i syfte revidera riktlinjen Städning i Specialistvården. En ny riktlinje (för städning i vårdlokaler) planeras att gälla från och med den 1 januari 2025. Specialistvården är för övrigt inte längre en egen organisatorisk nivå som den var vid riktlinjens tillkomst.

Vi bedömer att Städverksamheten har tagit till sig av rekommendationerna i revisionsrapporten. En åtgärd som vidtagits, vilken vi vill framhålla, är att andelen godkända kvalitetskontroller med ett målvärde följs upp.

Se respektive rapportavsnitt för våra iakttagelser och bedömningar avseende granskningens revisionsfrågor.

Våra iakttagelser och bedömningar föranleder följande rekommendationer:

Rekommendationer till Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden

- Slutför arbetet med att fastställa en reviderad riktlinje för städning i vårdmiljö. En reviderad riktlinje bör fastställas av alla berörda förvaltningar alternativt fastställas som regiongemensam riktlinje. Rekommendationen kvarstår om att tillse att en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetas.
- Säkerställ att riktlinjer för städning är kända och styrande för all personal som utför städning i regionens vårdmiljö.

Rekommendationer till Regionstyrelsen

- Utveckla redovisningen av resultatet från kunddialoger och kundenkäter.

¹ Revisionsrapport ”Städtjänster inom sjukvården”, 2020-10-15, dnr 20REV35

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Innehållsförteckning	3
1 <i>Bakgrund</i>	4
2 <i>Syfte, revisionsfråga och avgränsning</i>	4
3 <i>Revisionskriterier</i>	4
4 <i>Metod</i>	5
5 <i>Resultat av granskningen</i>	6
5.1 Har en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetats? Sker uppföljning enligt planen?	6
5.2 Har rutiner för kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning utarbetats? Sker uppföljning enligt rutinerna?	7
5.3 Har metoderna för kvalitetsuppföljning och resultatredovisningen utvecklats?.....	9
5.4 Har Regionledningsförvaltningen antagit Specialistvårdens riktlinje för städ?.....	11
5.5 Har städning i vårdmiljö reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar?.....	12
6 <i>Revisionell bedömning</i>	13

1 Bakgrund

Regionens revisorer genomförde år 2020 en granskning av städtjänster inom sjukvården². Granskningen visade att Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen i huvudsak hade tillsett att städningen av sjukvårdens lokaler motsvarade en god hygienisk standard. Vissa utvecklingsområden noterades samtidigt, bland att gällande kvalitetsuppföljning och avvikelshantering.

Revisorerna bedömer att det finns en risk för att tillräckliga åtgärder inte vidtagits för att säkerställa att städningen av sjukvårdens lokaler motsvarar en god hygienisk standard. Revisorerna anser att en ändamålsenlig städning inom sjukvården är väsentlig för patientsäkerheten och är dessutom av betydelse för personalens arbetsmiljö.

2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med den uppföljande granskningen är att bedöma om Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån 2020 års granskning av städtjänster inom sjukvården. Granskningen är inriktad mot nedanstående revisionsfrågor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen

- Har en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetats? Sker uppföljning enligt planen?

Hälso- och sjukvårdsnämnden

- Har rutiner för kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning utarbetats? Sker uppföljning enligt rutinerna?

Regionstyrelsen

- Har metoderna för kvalitetsuppföljning och resultatredovisningen utvecklats?
- Har Regionledningsförvaltningen antagit Specialistvårdens riktlinje för städning?
- Har städning i vårdmiljö reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar?

Granskningen har varit avgränsad till de huvudsakliga rekommendationerna i revisionsrapporten ”Städtjänster inom sjukvården”. Uppföljningen är översiktlig. Den tidigare granskningen var avgränsad till städning av regionens sjukhus och omfattade lokaler där patienter befinner sig (specialistvården). En organisationsförändring har ägt rum därefter. De rekommendationer som riktades till Specialistvården har i denna granskning följts upp inom Länsjukvårdsområde Somatik.

3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Följande revisionskriterier har utgjort de huvudsakliga referenspunkterna för bedömning av granskningsresultatet:

² Revisionsrapport ”Städtjänster inom sjukvården”, 2020-10-15, dnr 20REV35

- Kommunallag (2017:725), 6 kap
- Hälsa- och sjukvårdslag (2017:30)
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- Städning i Vårdlokaler (SIV), Vårdhygieniska rekommendationer för städ- service- vård och omsorgspersonal, publicerat 2020-09-18 av Svensk förening för vårdhygien, utgåva 2.1
- Reglemente för Regionstyrelsen och Hälsa- och sjukvårdsnämnden
- Specialistvårdens riktlinje för städning
- Regionstyrelsens svar på revisionsrapporten ”Städtjänster inom sjukvården”, dnr 20RS10783
- Hälsa- och sjukvårdsnämndens svar på revisionsrapporten ”Städtjänster inom sjukvården”, dnr 20HSN3005

4 Metod

Granskningen har genomförts genom intervjuer och dokumentstudier. Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Verksamhetschef Städverksamheten, Område Fastighet och service
- Hygiensjuksköterska, verksamheten för Kvalitet och patientsäkerhet
- Utvecklare, Länssjukvårdsområde Somatik

Revisionsrapporten har kvalitetssäkrats enligt gällande rutiner, vilket bland annat innebär att ett utkast till rapport har överlämnats för saklighetskontroll till de intervjuade liksom Områdesdirektör Fastighet och service, Områdesdirektör Länssjukvårdsområde Somatik, Regiondirektör, Hälsa- och sjukvårdsdirektör, Verksamhetschef Område Patientsäkerhet utveckling och forskning och Områdesdirektör Område Patientsäkerhet utveckling och forskning.

5 Resultat av granskningen

5.1 Har en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetats? Sker uppföljning enligt planen?

Rekommendation i 2020 års granskning

Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen rekommenderades att i samråd planera information och utbildning kopplat till implementering av Specialistvårdens riktlinje för städning. De rekommenderades även att utarbeta en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad.

Regionstyrelsens och Hälso- och sjukvårdsnämndens svar

Hälso- och sjukvårdsnämnden avser att tillsammans med Regionstyrelsen arbeta i enlighet med revisorernas rekommendationer.

Vidtagna åtgärder

Vid våra intervjuer har följande framkommit:

En plan för uppföljning av riktlinjens³ efterlevnad har inte upprättats.

Regionens städverksamhet är organiserad inom Regionledningsförvaltningen, Område Fastighet och service. Städverksamheten leds av Verksamhetschef Städ och är lokaliserad till städenheter i Örnsköldsvik, Sollefteå, Härnösand och Sundsvall.

Vårdhygien är från och med 1 januari 2023 organiserad under hälso- och sjukvården. Verksamheten var tidigare organiserad under regionledningsförvaltningen. Enligt uppgift består Vårdhygiens roll som regionens expertfunktion inom det vårdhygieniska området liksom stödande och utbildande funktion, även efter organisationsförändringen.

Vårdhygien tillsammans med Städverksamheten inledde från våren 2019 insatser inför implementering av riktlinjen Städning inom Specialistvården. Enligt uppgift omfattade dessa insatser utbildning och fortbildning av personal. Uppföljning och fortbildning kunde inte genomföras på grund av pandemin. Från och med 1 januari 2021 omorganiserades specialistvården och infogades i de nya länssjukvårdsområdena, vilket gjorde att riktlinjen behövde revideras. Städverksamheten har introduktionsutbildning utifrån aktuell städriktlinje. Information om riktlinjen ges också vid utbildningar, bland annat introduktionsutbildningar av Vårdhygien samt att det finns en lathund som ska förenkla i det dagliga arbetet.

Som en åtgärd utifrån revisionsrapporten 2020, (rekommendationen att reglera städning i vårdmiljö för regionens övriga berörda förvaltningar), har Städverksamheten och Vårdhygien tagit fram ett förslag till ny riktlinje för städning, benämnd Städning i vårdlokaler. Den är tillämplig på all vårdmiljö samt har ett visst utökat innehåll och

³ Riktlinje Städning inom Specialistvården fastställd 2020-02-05 av dåvarande Förvaltningschef för Specialistvården Dokumentnr 393609 /Version 1, reviderad 2023-08-30 av Verksamhetschef Städverksamheten Dokumentnr 393609 /Version 3

omfattning av städ gentemot tidigare. I lokaler där ökad risk för smittspridning föreligger, har de senaste rekommendationerna från Städning i Vårdmiljö (SIV) beaktats.⁴ Synkronisering uppges även ha gjorts med riktlinjen Städning i Specialistvården exempelvis vad gäller organisering av städning mellan städpersonal och vårdpersonal, städmetoder och städfrekvens. Den reviderade versionen av riktlinjen har varit klar sedan början av 2023. Den har dock inte beslutats formellt.

Enligt uppgift innebär förslaget till ny riktlinje en mer omfattande städning, vilket leder till ökade kostnader. Under början av 2024 har verksamhetschefen för Städverksamheten haft en dialog med Regiondirektören och fått i uppdrag att dels se över kostnadsberäkningarna, dels att ta fram en egen städriktlinje för kringlokaler⁵. Dock kommer vårdlokaler även fortsättningsvis att ha en egen riktlinje, åtskild från kringlokaler. Som vi förstått det planeras den nya riktlinjen (för städning i vårdlokaler) att träda i kraft den 1 januari 2025.

Kommentar

Vi bedömer att det saknas en plan för uppföljning av riktlinjen. Vi har också konstaterat att den gällande riktlinjen Städning i Specialistvården har ett inaktuellt namn på grund av att vården har omorganiserats vilket innebär att Specialistvården inte längre är en egen organisatorisk nivå.

Ett arbete har gjorts i syfte att revidera riktlinjen. Enligt den information som vi fått kommer vårdlokaler även fortsättningsvis att ha en egen riktlinje, åtskild från kringlokaler. Enligt den information vi fått planeras en ny riktlinje (för städning i vårdlokaler) gälla från och med den 1 januari 2025.

Vi ser det som väsentligt att arbetet med att ta fram en reviderad riktlinje för städning i regionens vårdmiljö slutförs. Att även reglera städningen i regionens kringlokaler ser vi positivt på. Vår tidigare rekommendation om att utarbeta en plan för uppföljning av riktlinjens⁶ efterlevnad kvarstår och behöver beaktas i samband med att en ny riktlinje utarbetas.

5.2 Har rutiner för kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning utarbetats? Sker uppföljning enligt rutinerna?

Rekommendation i 2020 års granskning

Hälso- och sjukvårdsnämnden rekommenderades att tillse att Specialistvården, utifrån vårdhygienisk förankring, säkerställer rutiner för kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning.

Hälso- och sjukvårdsnämndens svar

Hälso- och sjukvårdsnämnden ser positivt på revisorernas rekommendationer och avser i allt väsentligt arbeta i enlighet med rekommendationerna. Det sker i den ständigt

⁴ Städning i Vårdlokaler, SIV, Vårdhygieniska rekommendationer för städ- service- vård och omsorgspersonal, publicerat 2020-09-18 av Svensk förening för vårdhygien, utgåva 2.1

⁵ Kringlokaler är lokaler där vård inte bedrivs t ex trapphus, kulvertar, administrativa expeditioner

⁶ Riktlinje Städning inom Specialistvården fastställd 2020-02-05 av dåvarande Förvaltningschef för Specialistvården Dokumentnr 393609 /Version 1, reviderad 2023-08-30 av Verksamhetschef Städverksamheten Dokumentnr 393609 /Version 3

pågående processen som återrapporteras via årsplanen i maj samt i patientsäkerhetsberättelse.

Vidtagna åtgärder

Vid våra intervjuer har följande framkommit:

Medan Städverksamheten, precis som vid den tidigare granskningen, har rutiner för kvalitetsuppföljning av städpersonalens städning, har Länssjukvårdsområde Somatik ingen motsvarande övergripande metod eller rutin för kvalitetskontroll av vårdpersonalens städning. Vårdpersonalen arbetar enligt uppgift utifrån riktlinjen Städning inom Specialistvården. Städningens kvalitet följs inte upp särskilt utan anses vara en naturlig del i omvårdnadsarbetet. Det framförs att ytterst är det vårdens enhetschefers ansvar att se till att rutiner är aktuella och efterlevs.

I och med arbetet med revidering av riktlinjen (se 5.1) har Vårdhygien tagit fram en uppföljningsmall för vårdpersonal. Då riktlinjen ännu inte har antagits har inte rutiner för kvalitetsuppföljning kunnat implementeras och inte heller följas upp.

Uppföljningsmallen utgörs av ett frågeformulär till vårdpersonal för att undersöka om det finns kunskap om gränsdragningen mellan vård- och städpersonalens städning samt om informationen som Vårdhygien har gett vid utbildning har tillämpats.

I de fall Vårdhygien har fått kännedom om att vårdverksamheter/enheter tagit fram egna rutiner för städning har de varit delaktiga och lämnat synpunkter. Rutinerna kan bland annat reglera frekvensen av städning eller avse rengöring av komplicerad apparatur som kräver speciell städteknik. Som ett exempel har sterilservice en egen städrutin och kvalitetsuppföljning eftersom den verksamheten har en högre hygienklass.

Kommentar

Vi bedömer att Hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en dokumenterad kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning. Samtidigt anses den patientnära städningen ingå som en del av omvårdnadsarbetet. Vårdens enhetschefer bär ytterst ansvaret för att rutiner efterlevs.

I anslutning till revideringen av riktlinjen för städning (se 5.1) har ett frågeformulär förberetts i syfte att följa upp vårdpersonalens kunskap beträffande riktlinjer för städning. Formuläret har dock inte implementerats.

Hälso- och sjukvårdsnämndens såg i sitt svar positivt på revisorernas rekommendationer och avsåg att i allt väsentligt arbeta i enlighet med dem med hänvisning till den ständigt pågående processen. Det har inte gått att utläsa av 2021 och 2022 års rapportering⁷, vilka vi hade tillgång till vid granskningen, att städning eller kvalitetsuppföljning av städning berörs. Däremot framgår viss information i 2023 års patientsäkerhetsberättelse, bland annat att ”Städning i vårdlokaler är viktigt för att förebygga smittspridning och vårdrelaterade infektioner. Utifrån tidigare genomförd städrevision samt nya nationella rekommendationer avseende städning har det arbetats fram en reviderad städriktlinje där arbete kvarstår att besluta och implementera.”.

⁷ Patientsäkerhetsberättelse 2021 och 2022, Hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsberättelse 2021, årsrapport 2022

Vi rekommenderar att rutiner för att följa upp kvaliteten av vårdpersonalens städning övervägs.

5.3 Har metoderna för kvalitetsuppföljning och resultatredovisningen utvecklats?

Rekommendation i 2020 års granskning

Regionstyrelsen rekommenderades att tillse att Städverksamheten, i samråd med Vårdhygien, fortsätter att utvärdera tillvägagångssätt för en mer ändamålsenlig kvalitetsuppföljning av städning. Utveckla vidare resultat- och åtgärdssammanställning från kvalitetsuppföljning.⁸

Regionstyrelsens svar

I svaret framgår att Regionstyrelsen ser positivt på revisorernas rekommendationer och ”avser i allt väsentligt arbeta i enlighet med rekommendationerna..., genom fastställda aktiviteter i balanserade styrkort.”⁹

”En fungerande avvikelshantering är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet för städverksamheten. Regionstyrelsen kommer att överväga hanteringen av brister, som noteras vid kvalitetsuppföljning och egenkontroll, i avvikelserapporteringssystemet, utifrån perspektivet hanterbarhet.”¹⁰

Vidtagna åtgärder

Vid våra intervjuer har följande framkommit:

Enligt uppgift har Städverksamheten i sin ledningsgrupp ett fokus på utveckling av kvalitetsuppföljning.

Visuell kontroll för kvalitetsuppföljning tillämpas i likhet med vad som gjordes vid 2020 års granskning. Detta var vid den tidigare granskningen inte tillräckligt för städning i vårdlokaler enligt SIV¹¹. Den gällande utgåvan av SIV medger dock metoden för kvalitetskontroll. Det finns även verksamheter med högre hygienklass såsom Steril vilka mäts på andra sätt exempelvis för ventilation och ytor. Där utgör visuell kontroll mer ett komplement.

Städverksamheten har följt andra regioner och deras ATP¹²-mätningar. Vad Städverksamheten erfar väljer allt fler bort metoden som bland annat kräver att ommätning sker av samma yta för att kunna göra jämförelser.

Som en åtgärd utifrån den tidigare granskningen rapporterar Städverksamheten in resultaten av kvalitetskontrollerna i Hypergene, med ett kvantitativt mål om 85 % godkända kvalitetskontroller. Antal godkända kvalitetskontroller finns med som en

⁸ Vidare rekommenderades att utveckla målstyrningen beträffande städ kvalitet samt att överväga att hantera brister som noterats vid Städverksamhetens kvalitetsuppföljning och egenkontroll i avvikelserapporteringsystemet.

⁹ Svar på revisionsrapport ”Städtjänster inom sjukvården” 2021-02-10, dnr 20RS10783

¹⁰ Svar på revisionsrapport ”Städtjänster inom sjukvården”, 2021-02-10, dnr 20RS10783

¹¹ Städning i vårdlokaler, SIV, Vårdhygieniska rekommendationer för städ- service- vård och omsorgspersonal, publicerat 2020-09-18 av Svensk förening för vårdhygien, utgåva 2.1

¹² ATP betyder mätning av adenosintrifosfat

indikator i verksamhetsplanen för Städverksamheten.¹³ I samband med kvalitetskontroller, vars resultat registreras i Rengöringssystemet, för städcontrollern extra dokumentation som återkopplas till vårdenheter.

Städverksamhetens städcontroller har även fått ett utökat ansvar och arbetar med avvikelshanteringen i Platina. Det innebär större möjligheter att inneha bakgrund och kunskap för att åtgärda och följa upp rapporterade avvikelser.

I den tidigare granskningen framkom att Städverksamheten genomförde årliga kunddialoger med Specialistvårdens chefer på olika organisatoriska nivåer. Vid dialogerna diskuterades bland annat frågor kopplade till städavtalen, städningens utförande, statistik, resultat från kundenkät (Nöjd kund-index) och ev. kvalitetsuppföljning. Som vi förstår det kontakter Städverksamheten årligen vårdens verksamheter/enheter med information om bland annat vilka städtjänster som de har avtal om. I samband med detta erbjuder Städverksamheten möjlighet till enskilda kunddialoger. Inga kunddialoger har dock genomförts på senare år eftersom inga sådana önskemål meddelats.

Årlig mätning av kundnöjdhet sker genom (Nöjd kundindex, NKI) genom enkäter på intranätet. Enligt uppgift redovisas resultaten till Regionstyrelsen på övergripande nivå. Städverksamheten får redovisning av resultatet specificerat per ort. Detta ger, enligt verksamhetschefen för Städverksamheten, förutsättningar för att identifiera utvecklingsområden. Städverksamhetens NKI för 2023 uppgår till 75. NKI 2022 mättes inte.¹⁴

Kommentar

Vi bedömer att kvalitetsuppföljningen och resultatredovisningen har utvecklats.

Den metod som tillämpas för Städverksamhetens kvalitetsuppföljning är förankrad i aktuella vårdhygieniska riktlinjer.

Vi bedömer att Städverksamheten har tagit till sig av rekommendationerna i revisionsrapporten *Städtjänster inom sjukvården*.

En åtgärd som vidtagits, vilken vi vill framhålla, är att andelen godkända kvalitetskontroller följs av Städverksamheten och ingår med ett målvärde i dess verksamhetsplan. Städverksamheten har vidare stärkt sin hantering av avvikelser som rapporteras i Platina. Hanteringen av brister har därtill strukturerats upp med förbättrad dokumentation.

Redovisningen av resultatet från kunddialoger och kundenkäter ger svar på upplevd kvalitet av Städverksamhetens utförda tjänst. Vi bedömer dock att detta kan utvecklas, exempelvis genom en samlad dokumentation avseende resultat och vidtagna åtgärder utifrån brister.

¹³ Målstyrning 2024 Städverksamheten, s.13

¹⁴ I den tidigare granskningen framkom att NKI 2019 uppgick till 72.

5.4 Har Regionledningsförvaltningen antagit Specialistvårdens riktlinje för städ?

Rekommendation i 2020 års granskning

Regionledningsförvaltningen bör, i egenskap av utförare, överväga att anta Specialistvårdens riktlinje för städning.

Regionstyrelsens svar

Avslutningsvis har revisorerna rekommenderat att regionledningsförvaltningen även bör, i egenskap av utförare, överväga att anta specialistvårdens riktlinjer för städning. De rekommenderar även att regionen på motsvarande sätt reglerar städning i vårdmiljö inom regionens övriga förvaltningar.

Regionstyrelsen tar till sig dessa avslutande rekommendationer och särskilt rekommendationen om att reglera städningen i vårdmiljö i regionens övriga förvaltningar på likartat sätt som för specialistvården. Revisorernas kommentarer kommer att vara användbara i regionens fortsatta utvecklingsarbete av städtjänster inom sjukvården.

Förutom att lämna svar på revisionsrapporten beslutade även Regionstyrelsen att ge ett uppdrag: ”att uppdra till regiondirektör att fastställa en regiongemensam riktlinje för städning i vårdmiljö”¹⁵.

Vidtagna åtgärder

Se avsnitt 5.1 för vad som framkommit vid våra intervjuer.

I Uppföljning av Regiondirektörens uppdrag framgår att Fastighets- och servicedirektören är ansvarig för uppdraget att fastställa en regiongemensam riktlinje för städning i vårdmiljö. Status för uppdraget är: ”Pågår. Den regiongemensamma riktlinjen för städning i vårdmiljöer har inte kunnat färdigställas inom tidigare planerad tidsram. Bland annat har Vårdhygien pga. pandemiläget, inte haft möjlighet att delta i arbetet med anpassningar. I januari 2024, kvarstår ännu några principiella frågor att reda ut innan riktlinjen kan fastställas. Dialoger är planerade till februari.”¹⁶

Kommentar

Rekommendationen har inte verkställts eftersom Regionledningsförvaltningen inte har antagit Specialistvårdens riktlinje för städ. Samtidigt, som konstaterats i avsnitt 5.1, har ett förslag till reviderad riktlinje tagits fram i början av 2023 som omfattar all vårdverksamhet och inte enbart specialistvård. En reviderad riktlinje bör som vi ser det fastställas av alla berörda förvaltningar alternativt fastställas som regiongemensam riktlinje.

¹⁵ Regionstyrelsen 2021-02-10 § 29, dnr 21RS1

¹⁶ Rapport januari 2024, Regionstyrelsen 2024-02-08 § 25

5.5 Har städning i vårdmiljö reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar?

Rekommendation i 2020 års granskning

För att styra mot god hygienisk standard i hela regionens vårdmiljö rekommenderar vi att städningen regleras inom samtliga berörda förvaltningar.

Regionstyrelsens svar

Regionstyrelsen tar till sig dessa avslutande rekommendationer och särskilt rekommendationen om att reglera städningen i vårdmiljö i regionens övriga förvaltningar på likartat sätt som för Specialistvården.

Vidtagna åtgärder

Som framgår av avsnitt 5.1 och 5.4 har Städverksamheten och Vårdhygien tagit fram ett förslag till ny riktlinje för städning, benämnd Städning i vårdlokaler. Den är tillämplig på all vårdmiljö samt har ett visst utökat innehåll och omfattning av städ gentemot tidigare. Som vi förstått det har de senaste rekommendationerna från Städning i Vårdmiljö (SIV) beaktats. Förslaget till riktlinje har ännu inte fastställts. Enligt den information som vi fått kommer vårdlokaler även fortsättningsvis att ha en egen riktlinje, åtskild från kringlokaler¹⁷. En ny riktlinje (för städning i vårdlokaler) planeras att träda i kraft från och med den 1 januari 2025.

Vad vi förstår finns inom vården personal som utför diverse arbetsuppgifter, bland annat viss städning, trots avsaknad av utbildning. Städverksamheten har därför inte full rådighet över den städning som utförs i lokalerna, vare sig avseende kvalitet eller kostnader. Problematiken har enligt uppgift lyfts med regionledningen.

I viss utsträckning anlitar Städverksamheten externa utförare av städtjänster, exempelvis inom hälsocentraler och folktandvården. Det uppges att regioninterna riktlinjer för städning beaktas vid upphandlingen. Städverksamhetens kvalitetskontroller omfattar även externa utförare.

Kommentar

Vi bedömer att städning i vårdmiljö inte har reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar. Ett arbete pågår dock, se avsnitt 5.1.

Vi bedömer att det är väsentligt att riktlinjer för städning är kända och styrande för all personal som utför städning i regionens vårdmiljö. Vi anser det följaktligen vara problematiskt att det finns viss personal inom vården (ej vårdpersonal) som utför städning trots att erforderlig utbildning saknas.

¹⁷ Kringlokaler är lokaler där vård inte bedrivs t ex trapphus, kulvertar, administrativa expeditioner

6 Revisionell bedömning

Syftet med den uppföljande granskningen har varit att bedöma om Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen har tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits utifrån 2020 års granskning av städtjänster inom sjukvården.

Sammanfattningsvis bedömer vi, utifrån genomförd uppföljning, att Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen delvis tillsett att ändamålsenliga åtgärder har vidtagits.

Vår sammantagna bedömning grundar sig på följande huvudsakliga iakttagelser och bedömningar avseende granskningens revisionsfrågor:

Hälso- och sjukvårdsnämnden och Regionstyrelsen

- Har en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetats? Sker uppföljning enligt planen?

Vi bedömer att det saknas en plan för uppföljning av riktlinjen. Vi har också konstaterat att den gällande riktlinjen Städning i Specialistvården har ett inaktuellt namn på grund av att vården har omorganiserats vilket innebär att Specialistvården inte längre är en egen organisatorisk nivå.

Ett arbete har gjorts i syfte att revidera riktlinjen. Enligt den information som vi fått kommer vårdlokaler även fortsättningsvis att ha en egen riktlinje, åtskild från kringlokaler¹⁸. Enligt den information vi fått planeras en ny riktlinje (för städning i vårdlokaler) gälla från och med den 1 januari 2025.

Vi ser det som väsentligt att arbetet med att ta fram en reviderad riktlinje för städning i regionens vårdmiljö slutförs. Att även reglera städningen i regionens kringlokaler ser vi positivt på. Vår tidigare rekommendation om att utarbeta en plan för uppföljning av riktlinjens¹⁹ efterlevnad kvarstår och behöver beaktas i samband med att en ny riktlinje utarbetas.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

- Har rutiner för kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning utarbetats? Sker uppföljning enligt rutinerna?

Vi bedömer att Hälso- och sjukvårdsnämnden inte har säkerställt en dokumenterad kvalitetsuppföljning av vårdpersonalens städning. Samtidigt anses den patientnära städningen ingå som en del av omvårdnadsarbetet. Vårdens enhetschefer bär ytterst ansvaret för att rutiner efterlevs.

I anslutning till revideringen av riktlinjen för städning (se 5.1) har ett frågeformulär förberetts i syfte att följa upp vårdpersonalens kunskap beträffande riktlinjer för städning. Formuläret har dock inte implementerats.

¹⁸ Kringlokaler är lokaler där vård inte bedrivs t ex trapphus, kulvertar, administrativa expeditioner

¹⁹ Riktlinje Städning inom Specialistvården fastställd 2020-02-05 av dåvarande Förvaltningschef för Specialistvården Dokumentnr 393609 /Version 1, reviderad 2023-08-30 av Verksamhetschef Städtjänstheten Dokumentnr 393609 /Version 3

Vi rekommenderar att rutiner för att följa upp kvaliteten av vårdpersonalens städning övervägs.

Regionstyrelsen

- Har metoderna för kvalitetsuppföljning och resultatredovisningen utvecklats?

Vi bedömer att kvalitetsuppföljning och resultatredovisningen har utvecklats.

Den metod som tillämpas för Städverksamhetens kvalitetsuppföljning är förankrad i aktuella vårdhygieniska riktlinjer.

Vi bedömer att Städverksamheten har tagit till sig av rekommendationerna i revisionsrapporten *Städtjänster inom sjukvården*. En åtgärd som vidtagits, vilken vi vill framhålla, är att andelen godkända kvalitetskontroller följs av Städverksamheten och ingår med ett målvärde i dess verksamhetsplan. Städverksamheten har vidare stärkt sin hantering av avvikelser som rapporteras i Platina. Hanteringen av brister har därtill strukturerats upp med förbättrad dokumentation.

Redovisningen av resultatet från kunddialoger och kundenkäter ger svar på upplevd kvalitet av Städverksamhetens utförda tjänst. Vi bedömer dock att detta kan utvecklas, exempelvis genom en samlad dokumentation avseende resultat och vidtagna åtgärder utifrån brister.

- Har Regionledningsförvaltningen antagit Specialistvårdens riktlinje för städning?

Rekommendationen har inte verkställts eftersom Regionledningsförvaltningen inte har antagit Specialistvårdens riktlinje för städ. Samtidigt, som konstaterats i avsnitt 5.1, har ett förslag till reviderad riktlinje tagits fram i början av 2023 som omfattar all vårdverksamhet och inte enbart specialistvård.

- Har städning i vårdmiljö reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar?

Vi bedömer att städning i vårdmiljö inte har reglerats för regionens övriga berörda förvaltningar. Ett arbete pågår dock.

Vi bedömer att det är väsentligt att riktlinjer för städning är kända och styrande för all personal som utför städning i regionens vårdmiljö. Vi har noterat att det finns viss personal inom vården (ej vårdpersonal) som utför städning trots att erforderlig utbildning saknas.

Våra iakttagelser och bedömningar föranleder följande rekommendationer:

Rekommendationer till Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden

- Slutför arbetet med att fastställa en reviderad riktlinje för städning i vårdmiljö. En reviderad riktlinje bör som vi ser det fastställas av alla berörda förvaltningar alternativt fastställas som regiongemensam riktlinje. Rekommendationen kvarstår om att tillse att en plan för uppföljning av riktlinjens efterlevnad utarbetas.
- Säkerställ att riktlinjer för städning är kända och styrande för all personal som utför städning i regionens vårdmiljö.

Rekommendationer till Regionstyrelsen

- Utveckla redovisningen av resultatet från kunddialoger och kundenkäter.

Anton Johansson

Revisor

Anna Nordlöf

Certifierad kommunal revisor